

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE
EŞİTLİK KURUMU

**BOLU EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
NEZARETHANELERİ ZİYARETİ
(Rapor No: 2019 / 08)**

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 2019/27 sayılı kararında oybirliği ile kabul edilmiştir.)

NİSAN 2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
A. GİRİŞ	1
B. NEZARETHANELERDE YAPILAN İNCELEMELER	2
B.1. İl Emniyet Müdürlüğü	3
B.2. Asayiş Şube Müdürlüğü	6
B.3. Bahçelievler İzzet Baysal Polis Merkezi Amirliği	9
C. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	12

KISALTMALAR

İÖD	: İşkenceyi Önleme Derneği
BM	: Birleşmiş Milletler
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
KOM	: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele
TEM	: Terörle Mücadele
m	: Metre
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

A. GİRİŞ

1. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylayarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*¹
2. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
3. 6701 sayılı TİHEK Kanununun 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında bulunmaktadır. Kanunun 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. Suç işlediği şüphesini gösteren somut delillerin varlığı halinde kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda (CMK) yer almaktadır. CMK'nun 99uncu maddesinde ise *“gözümlüne alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözümlüne alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözümlüne alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği”* hükme bağlanmıştır.

¹ Uluslararası Af Örgütü, Combating Torture: A Manual for Action, 1. Baskı, Londra, 2003, s. 141-142.

5. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliğinin 4 üncü maddesine göre nezarethane; “*şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri*” ifade etmektedir.
6. 6701 sayılı TİHEK Kanununun 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirme görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin tutulduğu nezarethanelere ziyaretler düzenlemek TİHEK’in görev ve yetki alanı kapsamındadır. Bu bağlamda, Bolu İl Emniyet Müdürlüğü², Asayiş Şube Müdürlüğü ve Bahçelievler İzzet Baysal Polis Merkezi Amirliği nezarethanelerine Kurum tarafından habersiz ziyaret gerçekleştirilmiştir.
7. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu İkinci Başkanı Mesut KINALI ve Kurul Üyesi Prof. Dr. Halil KALABALIK eşliğindeki ziyaret heyetinde, Hâkim Gülden DEMİREL KAYMAZ, Cumhuriyet Savcısı Selim KUŞ, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı Nurullah ÖZGÜL ve Psikolog Aylin ÖZTABUR yer almıştır.
8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun ziyaret takvimine ilişkin 2019-11 numaralı kararı ve 21.02.2019 tarihli TİHEK Başkanlık oluru üzerine 27.02.2019 tarihinde Müdürlük nezarethanelerine gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

B. NEZARETHANELERDE YAPILAN İNCELEMELER

9. İl Emniyet Müdürlüğü ana hizmet binası bünyesinde mevcut olan nezarethanenin personel sıkıntısı nedeniyle aktif olarak kullanılmadığı, yoğun operasyonların olması halinde Asayiş Şube Müdürlüğü nezarethaneleri ve Bahçelievler İzzet Baysal Polis Merkezi nezarethanelerinin yeterli olmaması halinde kullanıldığı ifade edilmiştir. Ziyaret edilen diğer şubeler ise farklı binalarda hizmet vermektedir. Müdürlük binası eski olmamakla birlikte, Müdürlük yetkililerince yeni bir hizmet binası yapımına ilişkin bir projenin düşünülmekte olduğu, bildirilmiştir.

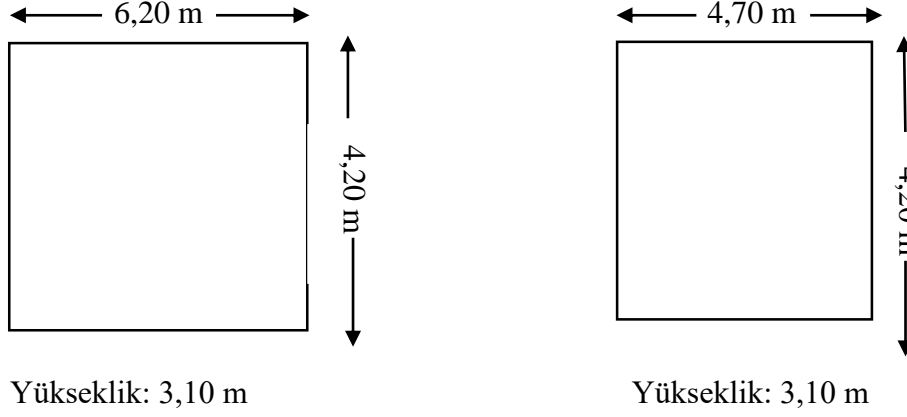
² Bundan sonra kısaca Müdürlük olarak ifade edilecektir.

10. Müdürlük bünyesindeki nezarethaneleri ziyaret esnasında Asayiş Şube Müdürlüğü ve Bahçelievler İzzet Baysal Polis Merkezi nezarethanelerinde bulunan bir özgürlüğünden mahrum bırakılan ile görüşülmüştür.

B.1. Bolu İl Emniyet Müdürlüğü

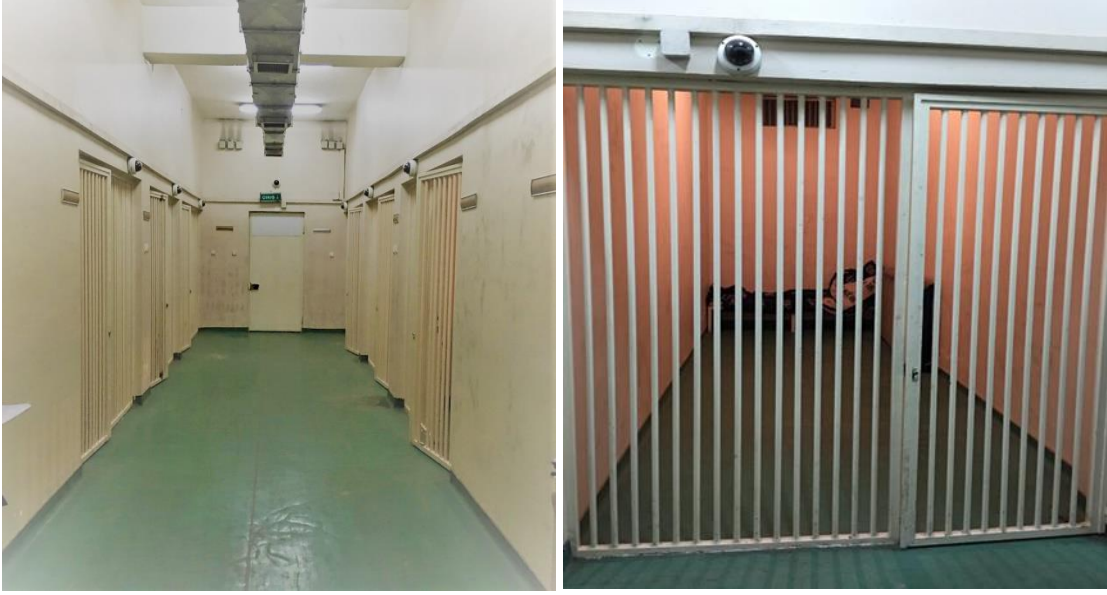
11. Bolu İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde Terörle Mücadele (TEM), Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM), Narkotik Suçlarla Mücadele, Siber Suçlarla Mücadele ve Güvenlik Şube Müdürlüğü bulunmaktadır. Bu birimler için ortak nezarethane olarak İl Emniyet Müdürlüğü binası içerisindeki mevcut olan nezarethane projelendirilmiş olmasına karşın, bu nezarethane fiilen kullanılmayıp, ortak nezarethane olarak Müdürlük bünyesindeki Asayiş Şube Müdürlüğü nezarethanelerini kullanmaktadırlar.
12. Müdürlük binası içerisinde mevcut bulunan nezarethanelerin fiilen kullanılmadığı ziyaret sırasında da gözlemlenmiş olup, nezarethanelerin bulunduğu alanın kapısının kilitli olması nedeniyle anahtarlar bulunarak açılması için bir süre beklenilmiştir.
13. Nezarethaneler Müdürlük bodrum katında yer almaktadır. Bodrum katında; altı adet nezarethane, avukat görüşme odası olarak kullanılan bir oda ile teşhis odası olarak kullanıldığı belirtilen bir oda (kapıların kilitli olması ve anahtarın temin edilememesi nedeniyle içerilerine girilememiştir), bir adet kamera kayıtlarının tutulduğu ve işlemlerin yapıldığı personel odası, kadın/erkek olarak ayrı birer adet banyo ve tuvalet bulunmaktadır. Binanın eski olmamasına rağmen fiilen kullanılmamasından kaynaklı fiziksel açıdan kirli bir görüntüye sahip olduğu görülmüştür.
14. Aynı ortak alana açılan nezarethaneler tek kişi barındırma esasına göre düzenlenmiş olup, maksimum 2 kişinin kalabileceği yetkililerce ifade edilmiştir. Nezarethane fiilen kullanılmadığı için kapasiteyi aşma durumu olmadığı, ildeki diğer nezarethanelerin mevcut kapasitesinin aşılması durumunda bu nezarethanelerin kullanıldığı bildirilmiştir. Nezarethane odalarının karşı karşıya bulunması nedeniyle mahremiyet açısından özgürlüğünden mahrum bırakılan kadınlar kalmasına uygun olmamakla birlikte, kadınlar için de ayrı bir bölüm bulunmamaktadır. Nezarethanelerin kullanımında olduğu zamanlarda dahi kadın özgürlüğünden mahrum bırakılanların Bahçelievler İzzet Baysal Polis Merkezine gönderildiği ve hiç kadın özgürlüğünden mahrum bırakılanın burada tutulmadığı ifade edilmiştir.

15. Nezarethanelerin boyutlarına ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

16. Nezarethanelerde yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerleri bulunmaktadır. Oturma alanları yumuşak ve silinebilir kumaş şilte ile kaplıdır.
17. Nezarethanelerde battaniyelerin bulunduğu görülmüştür. Battaniyelerin oldukça eski ve kirli olduğu, koktuğu, kullanılmadığı içinde temizlenmediği ifade edilmiştir. Battaniyelerin güvenlik amaçlı olarak kenar iplerinin de alınmamış olduğu görülmüştür.
18. Nezarethane içi oldukça bakımsız ve kirlidir. Duvarlarda is izleri bulunmaktadır. Nezarethanelerin temizliğinin kullanılmamasından dolayı yapılmadığı belirtilmiştir.
19. Nezarethanenin havalandırması havalandırma mazgalları suretiyle sağlanmaktadır.
20. Nezarethanelerde pencere mevcut olup pencereler havalandırma amaçlı olarak kullanılmamaktadır zira açılır bir sisteme sahip değildir. Nezarethaneler doğal ışığı bu pencere vasıtasıyla alsa da içeri içiren doğal ışık miktarı çok azdır. Aydınlatma nezarethane oda içlerinde mevcut tpe ampülü ile ve koridorda bulunan floresan lambalar ile aydınlatma sağlanmakta olup nezarethane içi aydınlatmalar yetersiz olup, bazı ampullerin kapakları kırılmış olup tadilata ihtiyacı vardır.
21. Nezarethanelerin ısınması ise koridorda bulunan kalorifer petekleriyle sağlanmaktadır.
22. Tuvalet ve banyoların temiz durumda olmadığı görülmüştür. Engelliler için tutamaç bulunmadığı, banyoda kullanılan duş spiralinin güvenlik sebebiyle duvara gömülü olmadığı, açıkta olduğu, banyo için sıcak suyun elektrikli şofben ile sağlandığı ve genel hijyen kurallarına uyulmadığı tespit edilmiştir.

Fotoğraf: İl Emniyet Müdürlüğü Nezarethanesi

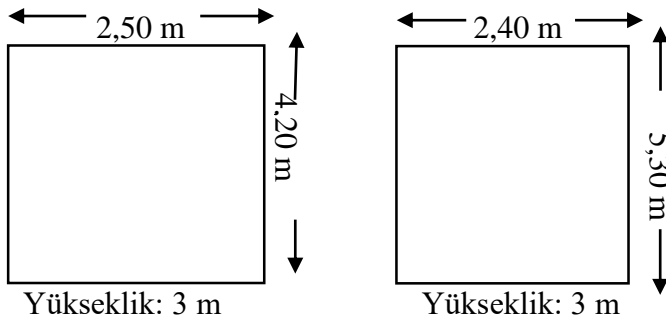
23. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek ihtiyacının Emniyet Müdürlüğünce yapılan ihale suretiyle karşılandığı ve gözaltına alınan kişi sayısınca yemeklerin geldiği aktarılmıştır. Talep olması durumunda imkânlar dâhilinde kişilere özel beslenme ihtiyaçlarına yönelik menüler sağlandığı da bildirilmiştir.
24. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlara ihtiyaç duydukları her an içme suyunun pet şişelerde verildiği ifade edilmiştir.
25. Nezarethanelere merdivenlerden inerek erişim sağlanmakta, özgürlüğünden mahrum bırakılan engellilerin nezarethanelere getirilmesini kolaylaştıracak asansör ve benzeri sistemler nezarethane alanı dışında giriş kapısının yanında bulunmaktadır.
26. Özgürlüğünden mahrum bırakılanın yabancı olması durumunda tahkikatı yürüten birimlerce özgürlüğünden mahrum bırakılana tercüman tahsis edildiği belirtilmiştir.
27. Nezarethanelerin yer aldığı koridor duvarında nezarethane talimatı asılı bulunmamaktadır. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların haklarını gösteren broşür vb. gibi materyallerin olmadığı, bilgilendirmenin Sanık Hakları Formu ile sağlandığı belirtilmiştir.
28. Nezarethane kayıt defteri ve görevli memur olmaması nedeniyle ilgili kayıtlar incelenememiştir.
29. Nezarethanelerin içerisinde, koridorda ve tuvalette kameraların bulunduğu, bu kameraların çalışır durumda olduğu ve tuvaletlerde mahremiyetin gözetildiği görülmüştür. Kayıtların, dijital ortamda 30 gün süreyle saklandığı söylenmiştir. Müdürlük yetkililerince kayıtların

manuel olarak silinmesinin mümkün olmadığı, dijital ortamda saklanma süresi dolan kayıtların otomatik olarak silindiği bildirilmiştir.

B.2. Asayiş Şube Müdürlüğü

30. Asayiş şube müdürlüğü İl Emniyet Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren polis merkezlerinden biridir. Bolu İl Emniyet Müdürlüğünde bulunan yukarıda zikredilen şube müdürlükleri, Yaşamkent mahallesinde bulunan Asayiş Şube Müdürlüğünde yer alan nezarethaneleri ihtiyaç duyulması halinde ortak olarak kullanmaktadır.
31. Bina girişinin karşısında bulunan ortak merdivenlerden kısımdan aşağıya inilerek nezarethaneye ulaşılmaktadır. İç kısımda 2 adet nezarethane, banyo, tuvalet ve bir personel odası bulunmaktadır.
32. Aynı koridora açılan nezarethaneler 4 kişi barındırma kapasitesine sahiptir. Yoğunluğun çok fazla olmadığı, nezarethane mevcudunun kapasiteyi aşması durumunda kişilerin müsait durumdaki Bahçelievler İzzet Baysal Polis Merkezi nezarethanelerinden birine yönlendirildiği bildirilmiştir.
33. Binanın Polis merkezi olarak 5 yıl önce yapıldığı ve nezarethanelerin tip proje olarak tasarlandığı ifade edilmiştir. Nezarethanelerin büyüklükleri aynı olup boyutlarına ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

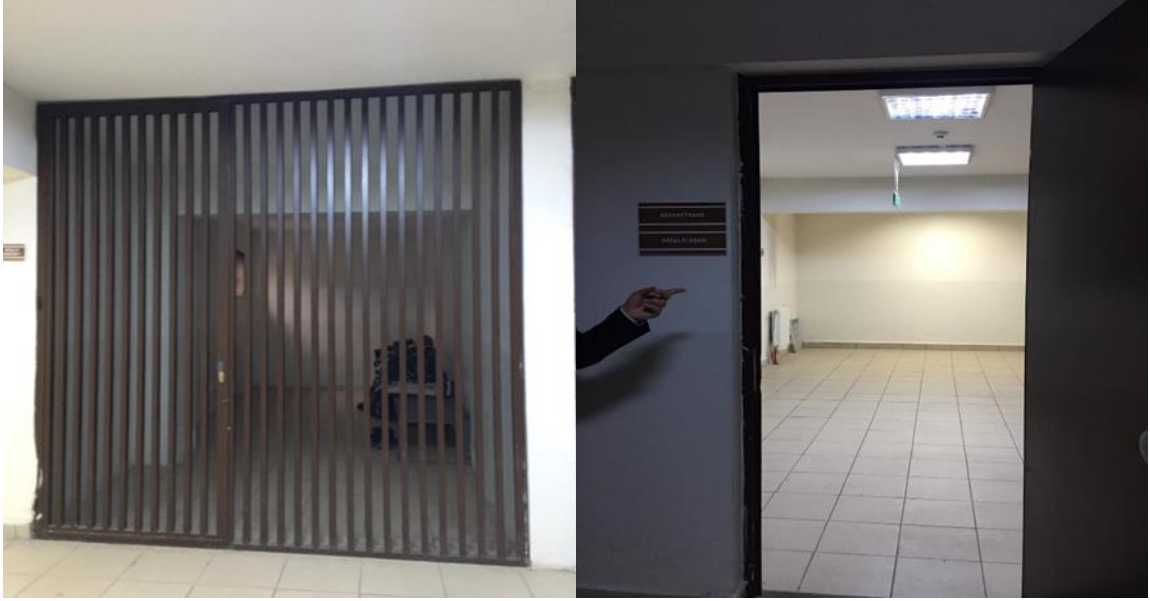
34. Nezarethanelerin içerisinde yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yeri bulunmaktadır. Battaniyelerin ihtiyaca göre verildiği bildirilmiştir.
35. Nezarethanelerin temizliğinin, temizlikten sorumlu personel tarafından düzenli olarak yapıldığı belirtilmiştir. Yabancı özgürlüğünden mahrum bırakılanlar sonrası bulaşıcı

- hastalıklara karşı Bolu Belediyesi vasıtasıyla ilaçlama ve dezenfektan yaptırıldığı ifade edilmiştir.
36. Nezarethanelerde doğal ışık için pencere bulunmakta olup pencerenin dokulu bir metal ile kaplanması ve kahverengi renge boyanması sebebiyle doğal ışığın yetersiz olduğu, aydınlatmanın koridorda yer alan floresan lambalar ile sağlandığı tespit edilmiştir.
37. Nezarethanelerde havalandırma bulunmamaktadır. Şube personeli tarafından havalandırmanın banyo ve tuvalet pencerelerinin ile kapının açılması suretiyle sağlandığı ifade edilmiştir.
38. Kadın ve erkek için ortak kullanımda olan tuvalet ve banyo nezarethanelerin dışında yer almaktadır. Duş başlığının güvenlik amaçlı olarak gömülü olduğu, banyo ve tuvaletin seramik ile kaplandığı, burada tutamacı olmayan bir de alafranga tuvalet bulunduğu, banyo camının kırık ve içerisinin soğuk olduğu bu halde banyo yapmanın fiilen mümkün olmadığı, fiziki koşullarının (banyo camının tamir edilmesi halinde) kısmen yeterli olduğu ancak hijyen koşulların iyi olmadığı görülmüştür. Sürekli sıcak suya erişimin mümkün olduğu, sıcak suyun kombi vasıtasıyla sağlandığı, ihtiyaç halinde kişisel temizlik malzemelerinin temin edildiğinin ifade edilmesine karşın ziyaret sırasında temizlik malzemelerinin(sabun, tuvalet kağıdı gibi) bulunmadığı tespit edilmiştir.
39. Isınma koridorlarda bulunan kalorifer petekleriyle sağlanmakta olup kalorifer peteklerinin yeterli olmadığı, nezarethanelerin nispeten serin olduğu gözlemlenmiştir.
40. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek ihtiyacı anlaşmalı olunan firmalar aracılığı ile karşılanmaktadır.
41. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlara ihtiyaç duydukları her an içme suyunun sağlandığı, ifade edilmiştir.
42. Acil tıbbi müdahale gerektiren durumlarda ilk müdahale 112 Acil Sağlık ekipleri tarafından yapılmaktadır. İlaç kullanımı için düzenlenmiş sağlık raporu olan özgürlüğünden mahrum bırakılanlara ilaçları personel nezaretinde verildiği bildirilmiştir.
43. Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği 25inci maddesinde “*nezarethane girişine, onaylanmış nezarethane talimatı asılır.*” düzenlemesine uygun olarak Koridorda nezarethane talimatnamesinin asılı olduğu görülmüştür.
44. Özgürlüğünden mahrum bırakılanın yabancı olması durumunda tahkikatı yürüten birimlerce özgürlüğünden mahrum bırakılanlara tercüman tahsis edildiği belirtilmiştir.

45. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların nezarethaneye alınması sırasında elzem durumlar gerçekleşmedikçe üst aramasının kaba üst araması şeklinde kıyafetleri üzerinden yapılmakta olduğu ve Merkezde görev yapan personele nezarethanede kalan özgürlüğünden mahrum bırakılanlara kötü muamele oluşturacak davranışlarda bulunulmaması hususunda hatırlatıcı bilgilendirmeler yapıldığı ifade edilmiştir
46. İfade alma ve avukat görüşme odası bulunmamaktadır. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların ifadelerinin ilgili şube personeli tarafından üst katlardaki odalarda alınmaktadır. Bununla birlikte, personel odaları boşaltılarak kişilerin burada avukatları ile görüşmeleri sağlandığı bildirilmiştir. İfadelerin alındığı odalarda merkezi kamera sistemi bulunmamakta, kayıt manuel alınmaktadır.
47. Asayiş Şube müdürlüğü giriş katında engelliler için oluşturulmuş tuvaletin bulunduğu özgürlüğünden mahrum bırakılan engellilerin asansör vasıtasıyla bu tuvaleti kullandıkları ifade edilmiştir.
48. Nezarethane kayıt defteri ziyaret heyeti tarafından incelenmiş ve kayıtların düzenli olduğu, defterin görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da incelendiği, kayıtlarda herhangi bir eksiklik olmadığı ve gözaltı süreleri dâhil tüm bilgilerin anlaşılır olduğu görülmüştür.
49. Nezarethaneleri gören kameralar mevcuttur. Güvenlik kameralarının 45 günlük kayıt tuttuğu ve sistemin otomatik olarak en eski kaydı silerek yerine yeni kayıt yaptığı belirtilmiştir. Güvenlik kameralarını izlemek için mahsusen bir alan bulunmamakla birlikte 7 gün 24 saat kamera kayıtlarının görevli personel tarafından izlendiği söylenmiştir. Önemli olaylarda doktor raporundan sonra kayıt yedekleme yapıldığı ifade edilmiştir.
50. Ziyaret sırasında gözaltında bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan bir kişi ile görüşme yapılmıştır. Özgürlüğünden mahrum bırakılan nezarethaneye Narkotik Şube Müdürlüğünden sabaha karşı getirildiğini, ihtiyaçlarının karşılandığını, yakınlarına haber verilmesini istemediğini, avukat ile görüştüğünü, üst aramasının kıyafetleri ile birlikte yapıldığını, nezarethaneye getirilmeden doktora götürüldüğünü, bedensel muayenenin yapılmadığını ancak kan ve idrar örneklerinin alındığını (soruşturma kapsamında atılı suç açısından) nezarethanede onurunu zedeleyecek veya fiziksel olarak kötü muamele teşkil edecek herhangi bir olay yaşamadığını, nezarethaneye getirilmeden evvel Narkotik Şube Müdürlüğünde görevli memurun yanında beklediğini ve işlemlerinin yapıldığını, tuvaleti hiç kullanmadığını, kahvaltısının geldiğini ifade etmiştir.

51. Görüşme gerçekleştirilen Özgürlüğünden Mahrum bırakılana ilişkin nezarethane defterindeki kayıtlar ile doyasındaki doktor kayıtları, yakınlarına haber verme tutanağı, üst arama tutanağı, müdafî görüşme tutanağı, olaya ilişkin yakalama ve muhafaza altına alma tutanakları incelenmiş ve özgürlüğünden mahrum bırakılanın beyanları ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

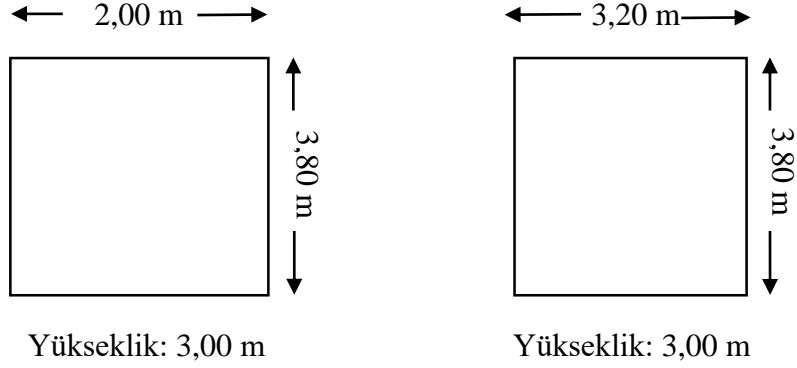
Fotoğraf: Asayiş Şube Müdürlüğü Nezarethanesi

B.3. İzzet Baysal Polis Merkezi Amirliği

52. İl Emniyet Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren polis merkezlerinden biridir. Bolu İl Emniyet Müdürlüğünde bulunan yukarıda zikredilen şube müdürlükleri, Bahçelievler mahallesinde bulunan İzzet Baysal Polis Merkezinde yer alan nezarethaneleri ortak olarak kullanmaktadır. Nezarethaneler, polis merkezinin bodrum katında yer almaktadır. Bu katta ayrıca personel bürosu ile tuvalet ve banyo bulunmaktadır.

53. Yaklaşık 5 ay önce tadilat gördüğü ifade edilen Polis merkezinin aynı koridora açılan 4 adet nezarethanesi bulunmaktadır. Ziyaret tarihi itibarıyla 4. nezarethane suç sebebiyle el konuşmuş kaçak eşyaların bulunduğu ifade edilmiştir. Nezarethaneleri diğerine göre daha küçük olup bunların boyutlarına ilişkin veriler aşağıdaki gibidir;

54. Nezarethanelerin içerisinde yeteri kadar sabit ve dayanıklı oturma yerleri bulunmaktadır. Oturma yerleri yumuşak ve pamuklu kumaş şilte ile kaplıdır. Nezarethane zemini mermer kaplı olup temizdir.
55. Nezarethanelerde battaniye ve seccade bulunmaktadır. Güvenlik önlemi kapsamında battaniyelerin kenarlarındaki ipler sökülmüştür. Battaniyelerin ayda bir Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü çamaşırhanesinde yıkandığı ifade edilmiştir.
56. Nezarethanelerin temizliğinin temizlikten sorumlu personel tarafından her hafta düzenli şekilde yapıldığı belirtilmiştir.
57. Isınma, merkezi ısınma sistemi ile sağlanmakta olup kalorifer petekleri koridordadır ancak petek sayısı ısınma için yeterli değildir, ziyaret sırasında içerisinde serin olduğu gözlemlenmiştir.
58. Nezarethanelerin doğal ışık alan bir penceresi bulunmamaktadır. Aydınlatma nezarethane parmaklıkları üzerindeki led ışıklar vasıtasıyla sağlanmaktadır.
59. Havalandırma nezarethane koridorunda bulunan camın açılması suretiyle sağlanmaktadır.
60. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek ihtiyacının Emniyet Müdürlüğünce yapılan ihale suretiyle karşılandığı ve gözaltına alınan kişi sayısınınca yemeklerin geldiği aktarılmıştır. Talep olması durumunda imkânlar dâhilinde kişilere özel beslenme ihtiyaçlarına yönelik menüler sağlandığı da bildirilmiştir.
61. Kişilere ihtiyaç duyduklarında içme suyu temin edildiği belirtilmiştir.
62. Nezarethanelerin bulunduğu kısımda 2 tuvalet ve banyo yer almaktadır. Banyoda bir de tutamacı bulunmayan alafranga tuvalet bulunmaktadır. Kadın ve erkek tuvalet ve banyoları birbirinden ayrılmıştır Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar duş alma imkânına sahiptir. Duş başlığının spiral hortumu duvara monte edilmiştir. Tuvalet ve banyonun seramik kaplı fiziki koşullarının yeterli olduğu ancak hijyen koşullarının iyi olmadığı görülmüştür.

Sürekli sıcak suya erişimin mümkün olduğu, sıcak suyun kombi vasıtasıyla sağlandığı, ihtiyaç halinde kişisel temizlik malzemelerinin temin edildiğinin ifade edilmesine karşın ziyaret sırasında temizlik malzemelerinden sıvı sabunun pet su şişesine konulmuş olduğu, kağıt havlunun bulunmadığı, banyo malzemesi olarak sadece şampuanın mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Fotoğraf: İzzet Baysal Polis Merkezi Nezarethanesi

63. Nezarethanelerin bulunduğu koridorun duvarında İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin yer aldığı pano çerçevelerin, personel odasında Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği 25inci maddesinde “*nezarethane girişine, onaylanmış nezarethane talimatı asılır.*” düzenlemesine uygun olarak nezarethane talimatnamesinin asılı olduğu görülmüştür.
64. Merkezde 24 saat esasına göre her grupta görevli bir bayan personelin mevcut olduğu ve nezarethaneye alınan kadın özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla bu bayan personellerin işlem yaptığı ifade edilmiştir.
65. Nezarethaneye alınan kimselerin kaba üst aramasının nezaret odalarının yanında bulunan personel odası ve nezarete tutulanların özel eşyalarının konulduğu küçük odada yapıldığı aktarılmıştır.

66. İfade alma ve avukat görüşme odası bulunmaktadır. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların ifadelerinin ilgili şube personeli tarafından üst katlardaki odalarda alınmaktadır. Bununla birlikte, personel odaları boşaltılarak kişilerin burada avukatları ile görüşmeleri sağlandığı bildirilmiştir. İfadelerin alındığı odalarda merkezi kamera sistemi bulunmaktadır.
67. Acil tıbbi müdahale gerektiren durumlarda ilk müdahale 112 Acil Sağlık ekipleri tarafından yapılmaktadır. İlaç kullanımı için düzenlenmiş sağlık raporu olan özgürlüğünden mahrum bırakılanlara ilaçları personel nezaretinde verildiği bildirilmiştir.
68. Güvenlik kameralarının 45 günlük kayıt tuttuğu ve sistemin otomatik olarak en eski kaydı silerek yerine yeni kayıt yaptığı belirtilmiştir. Güvenlik kameralarını izlemek için mahsusen bir alan bulunmamakla birlikte 7 gün 24 saat kamera kayıtlarının görevli personel tarafından izlendiği söylenmiştir.
69. Nezarethane defteri incelenmiş olup; ziyaret sırasında fiilen gözaltında olmamakla birlikte defterdeki kayıtlardan seçilen bir kadına ait kayıtlar ile güvenlik kamera kayıtlarının geriye dönük izlenmesi suretiyle karşılaştırılmış nezarethaneye alınma sırasında bayan personelin eşlik ettiği ve kelepçesiz olarak getirildiği, nezarethaneye alınma zamanı olarak kamera kaydı ile defterdeki kayıtların uyumlu olduğu, defterin görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından da incelendiği, kayıtlarda herhangi bir eksiklik olmadığı ve gözaltı süreleri dâhil tüm bilgilerin anlaşılır olduğu görülmüştür.
70. Ziyaret sırasında gözaltında bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan bir kişi ile görüşme yapılmıştır. Özgürlüğünden mahrum bırakılan nezarethaneye sabaha karşı geldiğini, gözaltında bulunması ile ilgili bilgi verildiğini, ailesine orada bulunan personel tarafından bilgi verildiğini, kendisinin görüşmesine müsaade edilmediğini, herhangi bir olumsuz tutumla karşılaşmadığını, avukatı ile görüştüğünü, kendisine yönelik olumsuz bir tutumun olmadığını belirtmiştir. Söz konusu şahıs herhangi bir işkence ya da kötü muamele bildiriminde bulunmamıştır.

C. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

71. TİHEK'in ulusal önleme mekanizması kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Bu çerçevede, Müdürlük idaresi ve personelinin ziyaret esnasında

gösterdiği işbirliğine açık tutumları ziyaret heyetimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

İl Emniyet Müdürlüğüne Yönelik (Ortak) Değerlendirme ve Tavsiyeler

72. İl Emniyet Müdürlüğü binası içerisinde mevcut olan ve fiilen kullanılmadığı söylenen ancak kullanılma ihtimali bulunan nezarethanelerde gerekli düzenlemelerin yapılarak standartlara uygun hale getirilerek kullanıma hazır bulundurulmasına,
73. Asayiş Şube Müdürlüğü nezarethanelerinde yeterli havalandırma, aydınlatma ve mahremiyete uygun şekilde kadınlar ve erkekler için ayrı bölümlerde tuvalet/banyo bulunması gerektiği hususlarının gözetilmesi ve kırık banyo camının tamir edilerek ve gerekli temizliklerin yapılarak banyo ve tuvaletlerin genel hijyen kurallarına uygun hale getirilmesi,
74. Asayiş Şube Müdürlüğü nezarethanelerinin havalandırma sisteminin olmadığı, havalandırmanın tuvalet camının açılması suretiyle sağlandığı aktarılmıştır. Havalandırma ihtiyacını etkin şekilde karşılayacak bir sistemin oluşturulması,
75. CPT polis tarafından alınan ifadelerin kötü muameleye maruz kalmasını önlemek için (ve polis açısından da önemli avantajlar içeren) bir başka faydalı önlem olduğunu belirtmektedir. (2.Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf (92) 3]) Asayiş Şube Müdürlüğünde tutulan özgürlüğünden mahrum bırakılanların ifadelerinin alındığı personel büro odalarında merkezi kamera kaydı bulunmamakta, manuel olarak kamera kaydı alınmaktadır. İfade alınan yerlerde, sürekli kayıta olan bir kamera bulunması, ifade alma sürecinin baştan sona ulusal mevzuata ve uluslararası standartlara uygunluğunun temin edilebilmesi ve anılan sürecin tümüyle denetlenebilir olması bakımından önem arz ettiğinden bu alanlara kamera sisteminin kurulması,
76. Özgürlüğünden mahrum bırakılanın her zaman ve konuşulanları başkalarının duyamayacağı bir ortamda avukatı ile görüşme hakkı ve her kolluk biriminde görüşme için uygun şartları haiz görüşme odasının tahsisi önem arz etmektedir.³ Söz konusu hususlar ışığında Asayiş Şube Müdürlüğünde ve İzzet Baysal Polis Merkezinde avukat görüşme odası olarak kullanılan odanın münhasıran bu amaçla kullanılması,

³ Bkz. Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği, m. 21.

77. CPT ; nezarethanelerin gerekli ışıklandırma (uyku süresi hariç, okumaya yetecek kadar ışık) ve tercihen hücrelerde doğal ışık olmalı gerektiğini bildirmiştir. (2.Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf (92) 3]) Bu bağlamda Aşayış şube müdürlüğü nezaret odalarındaki pencereler üzerindeki metal kafes boyalarının kahverengi renk olması sebebiyle nezarethaneler doğal ışığı az almaktadır. Pencereler üzerindeki metal kafes boyasının doğal ışığı almaya uygun açık bir renge boyanması,
78. Asayiş Şube Müdürlüğü ve İzzet Baysal Polis Merkezi nezarethanelerinin ısınması koridorda bulunan kalorifer petekleriyle sağlanmaktadır. Ziyaret heyetince ziyaret tarihi itibarıyla Bolu ili iklim koşulları da göz önünde bulundurulduğunda nezarethanelerin soğuk olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, ısınma sisteminin mevcut durum gözetilerek düzenlenmesinde ya da koridorda bulunan petek sayısının artırılması,
79. Paragraf 77 altında CPT'nin nezarethaneler ışıklandırılmasına ilişkin tavsiyesi hatırlatılarak İzzet Baysal Polis Merkezi nezarethanelerin hiç doğal ışık almadığı göz önüne alındığında nezarethanelerin doğal ışık alabilmesi için gerekli düzenlemenin yapılması tavsiye edilmektedir.